

1 INLEIDING

Acht maanden geleden hadden we ons team voor het laatst gezien.

We onderhielden bijna dagelijks telefonisch contact, maar nooit eerder waren we zo lang weggebleven. Al drie jaar lang hadden we hen stukje bij beetje voorbereid op de dag dat ziekte, politieke veranderingen of de verrassing van het onverwachte onze terugkeer zou verhinderen en zij het werk zelfstandig zouden moeten voortzetten.

Zodoende had dit bezoek wel iets weg van de dag waarop we onze zoons voor het eerst opzochten in hun eigen appartement om te zien hoe zij omgingen met hun zelfstandigheid en de verantwoordelijkheden die daarmee gepaard gaan.

Nadat we zeven jaar zelf medische zorg verleend hadden, namen we geleidelijk aan meer afstand en concentreerden we ons op het opleiden van het team tot zelfstandigheid. Nu, veertien jaar later, bezochten we de kliniek elke drie à vier maanden om het personeel te bemoedigen, hen te onderwijzen en de missionaire programma's te bespreken. Dit langere interval was voor beide partijen een moeilijke periode geweest. Het interculturele werk had ons geleerd nooit iets als vanzelfsprekend te beschouwen,

ook al ben je in Christus aan elkaar verbonden. Je mag nooit vergeten dat je broeders en zusters in Christus hun waarnemingen vaak blijven filteren door een prisma van armoede, traditie, ambitie, kleur, stam of taal. Dat leverde vaak verrassingen op.

Zelfs na al die jaren komt er nog altijd dat lastminutetelefoontje met dringende bestellingen, zoals Duitse ontstekingsbougies voor de buitenboordmotor, brandstofslangen voor een kettingzaag of anti-epileptica die niet lokaal verkrijgbaar zijn. Urenlange verwoede zoektochten op eBay of medische webshops hebben soms gelukkig het gewenste resultaat, maar het team denkt nog steeds dat hier in het Verenigd Koninkrijk alles onmiddellijk verkrijgbaar is. En vanuit het perspectief van de meeste Nigerianen is dat eigenlijk ook logisch.

Naarmate de dag van vertrek dichterbij kwam, raakten de vertrouwde grijze koffers volgestouwd tot de limiet van drieëntwintig kilo. Alle koffers werden tot op de gram nauwkeurig gewogen en opgestapeld in de gang. Met meer dan vijfenveertig trips achter de rug beheersten we deze kunst inmiddels tot in de puntjes. Elke toegestane kilo werd ten volle benut. Op de heenweg stonden de koffers op springen, tijdens de terugreis vlogen we altijd met minimale handbagage om zo vlot mogelijk door de check-in en de douane te komen – een notoir onvoorspelbaar en omslachtig proces op Port Harcourt Airport.

In christelijk zendingswerk sneuvelen het gebed en de geestelijke voorbereiding vaak als eerste, zoals wij door schade en schande leerden. Het is zo gemakkelijk om te verdwalen in de mist van praktische voorbereidingen, zoals het regelen van de reis en de speurtocht naar benodigde apparatuur en andere

materialen. Talloze teleurstellingen en moeilijkheden wierpen ons uiteindelijk terug op de vraag waarom we deze reizen nu eigenlijk ondernamen. We hebben ondervonden dat gebed van cruciaal belang is. We moeten ervan overtuigd zijn dat de roep om te gaan van God Zelf komt en tot Zijn eer strekt. Niet ons eigen ego of onze hang naar avontuur mogen de reden zijn.

We verheugden ons op het gezelschap van Ian, een collega-zendingeling die ons al vaker vergezeld had. Met zijn evangelicaal-christelijke zendingsorganisatie Eye Care zette hij zich in om het Evangelie naar afgelegen gebieden in Afrika te brengen. Dit keer zou ook de jonge optometrist Alanna zich bij ons voegen; dit werd haar eerste korte zendingsreis. Vaak gingen Shirley en ik met z'n tweetjes. Zonder de mogelijkheid om af en toe wat afstand van elkaar te nemen en bij gebrek aan een derde die moeilijke momenten met humor kan verlichten, waren deze trips emotioneel intens en erg vermoeiend.

Ondanks het fijne vooruitzicht dat er deze keer vrienden zouden meegaan, had Shirley zich in de week voor ons vertrek vaak afgezonderd van haar omgeving. Ze had veel meer dan gewoonlijk in de Bijbel gelezen en tijd doorgebracht in gebed en stille overdenking, zonder zelf te weten waarom.

De Nigerdelta zal wel nooit een vakantiebestemming worden en ik kan me niet één keer herinneren dat we ons erg verheugden op de reis. Daarvoor waren we te goed op de hoogte van de instabiliteit van de regio, de geïsoleerde ligging ervan en het ontbreken van allerlei voorzieningen. Hersenmalaria had een vriend op de intensive care doen belanden en Shirley bijna het leven benomen. Het ministerie van Buitenlandse Zaken en reisverzekeringsmaatschappijen verplichten reizigers tot een

ontvoeringsverzekering van duizend pond per week. Geen wonder dat we nooit een blanke tegenkwamen in de krekken waar God ons naartoe geroepen had.

De Bijbel zegt dat we ons moeten verheugen in verdrukkingen. Ondanks de moeilijkheden gaf het altijd veel vreugde om ons team weer te ontmoeten en te zien hoe tastbaar en verrassend God in deze taaie omgeving aan het werk was. Waar je geen vrucht verwachten zou, gaf God die toch, naar Zijn goddelijk voornemen.

Desondanks had Shirley een ongemakkelijk gevoel in de aanloop naar deze reis. Dat is achteraf gemakkelijk te verklaren, maar op dat moment konden we het niet goed plaatsen. En zelf had ik moeite met de timing. Mijn moeder had kanker en verkeerde in de terminale fase. Er was een gereede kans dat ze nog voor onze terugkeer zou overlijden. Het was moeilijk om de knoop door te hakken. Met haar vijftennegentig jaar kon het einde elk moment aanbreken en toch was ze nog opgewekt, alert en stabiel. In overleg met haar besloten we dat deze korte trip, die al zolang op de planning stond, door kon gaan. Daarmee namen we een risico, maar dat was het waard. Mijn moeder steunde ons werk van harte.

Zonder dat we het wisten, hikte ook Ian tegen de reis aan. Hij had een gemeenschappelijke vriend toevertrouwd dat hij aanvoelde dat dit zijn laatste reis naar Nigeria zou worden. Eerder had hij al eens tegen mij gezegd dat hij al het mogelijke gedaan had om de staf op te leiden. Met een zekere rusteloosheid probeerde hij zich vrij te maken van verplichtingen in zijn eigen leven. In zijn missionaire bediening wilde hij veel spontaner en basaler te werk gaan. Ian voelde een sterke drang om dichterbij God te zijn en ervoer de administratieve rompslomp en het

leidinggeven aan een charitatieve instelling als een last waar hij graag vanaf wilde.

We ontmoetten elkaar zoals gewoonlijk om vijf uur 's morgens op Heathrow bij de incheckbalie van Air France in terminal 4. Het was koud en nog donker buiten. Alanna was de vorige avond al naar Ian gereisd. Ze leek nog erg jong. Shirley vond dat ze eruitzag als een studente die een tussenjaar nam en uit was op avontuur, een opmerking waar ze zich later voor verontschuldigde. Leo, een andere vriend, ging deze keer ook met ons mee. Deze oprechte christenbroeder, die we nog maar korte tijd kenden, wilde de zendingspost graag eens bezoeken. Nadat de talloze koffers ingecheckt waren en de korte vlucht naar de luchthaven Charles de Gaulle achter de rug was, hadden we tijdens de langere vlucht naar Port Harcourt via Abuja gelegenheid om te bidden, te lezen en ons voor te bereiden op wat komen ging.

Shirley las in de Bijbel en voelde dat God haar naar Openbaring 3:1-2 leidde, waar Hij Zijn beklag doet over de gemeente in Sardis: 'Ik weet uw werken, dat gij de naam hebt dat gij leeft, en gij zijt dood. Zijt wakende, en versterk het overige dat sterven zou; want Ik heb uw werken niet vol gevonden voor God.' Sinds ons vorige bezoek waren acht maanden verstreken en Shirley was ervan overtuigd dat dit bevestigde dat er slecht leiding gegeven werd aan het werk en dat een aantal tekortkomingen aangepakt moest worden.

De Nigerdelta is een streek vol paradoxen. Vanwege zijn mangrovebossen verdient de regio het om bijgeschreven te worden op de Werelderfgoedlijst van UNESCO, maar tegelijk is de Delta een van de meest vervuilde gebieden ter wereld. Sinds er

halverwege de vorige eeuw olie ontdekt werd, levert het Westen strijd over de grote oliereserves. Op het hoogtepunt stond Nigeria op nummer 7 in de top tien olieproducerende landen.¹ Het beheer over de Nigerdelta is bepaald geen sinecure. Het komt erop neer dat een groot deel van het land aangekocht is tegen de gebruikelijke grondprijs omdat de lokale gemeenschappen geen weet hadden van de stratosferische rijkdom die zich onder hun voeten verborg. Zodra ze hun geboorterecht verkocht hadden, stroomden de oliemaatschappijen binnen om overal oliebronnen te slaan, die hun aanwezigheid soms alleen verrieden door een slecht vermomde groengeschilderde putrand waarvandaan grote pijpleidingen het zwarte goud naar de kust voerden. Het is een bevreemdend zicht, zo'n roestige put die wekelijks miljoenen dollars produceert gebroederlijk naast het tijdloze tafereel van een boomstamkano die naast een rieten hut ligt afgemeerd. Een naakt kind hurkt aan de rand van de gammele vlonder om te poepen. In het brakke getijdegebied wordt de ontlasting, rijk aan voedingsstoffen, langzaam afgebroken; een feest voor de slijkspringers, die hun holen verlaten om zich ermee te voeden.

De belangrijkste olievelden liggen in de meest afgelegen gebieden van de Delta, richting de Atlantische Oceaan. Tot zo'n honderdzestig kilometer voor de kust verraden megagrote vlammen de aanwezigheid van buitenlandse booreilanden die het gas affakkelen, waarmee ze miljarden kubieke meters kooldioxide uitstoten. Als je 's nachts vanaf luchthaven Port Harcourt opstijgt en het vliegtuig langzaam noordwaarts zwenkt, zie je vanuit het raampje ontelbare vurige stipjes in de jungle en op

1. OPEC-verslag 2014.

zee. De omvang van deze praktijken is bijna onvoorstelbaar. Eduardo, een helikopterpiloot uit Chili, vertelde ons eens dat hij de hitte van zo'n enorme vlam anderhalve kilometer verderop kan voelen achter het plexiglas van zijn helikopter. Als er wolken over zo'n vlam drijven, zullen ze letterlijk verdampen. Terwijl de uitstoot van zwavel en kooldioxide onzichtbaar is, ziet hij vanuit zijn helikopter regenboogkleurige riviertjes van olie door de krekken stromen, afkomstig uit gesaboteerde pijpleidingen. Eduardo maakte er eens foto's van en liet die aan ons zien. Het is niet moeilijk te begrijpen dat al die kronkelende stroompjes oppervlakteolie het drinkwater vervuilen en de visstand decimeren.

Het brakke water dat in de dorpen het dichtst bij de Atlantische Oceaan al zo veel ziekten heeft veroorzaakt, is zo goed als dood. De blikken golfplaten van de huisjes zijn zwaar aangetast en verroest. Dankzij alle gasuitstoot en het affakkelen valt er in deze regio zure regen, wat schadelijk is voor de gezondheid en voor het milieu.

Eduardo grapte eens dat hij onlangs een televisieprogramma zag waarin hoog opgegeven werd van de Britse liefde voor recyclen en organisch tuinieren. *Gardeners' Question Time* zond een interview uit met een organische tuinder die een lans brak voor organisch composteren met wormen om het milieu te redden. Eduardo tikte veelbetekenend tegen zijn voorhoofd. 'Hebben die lui enig benul?' zei hij. 'Kijk om je heen, zie wat er gaande is; het is een gekkenhuis.' Je zou inderdaad denken dat er sprake is van een parallel universum.

In allerlei opzichten is de Nigerdelta het toneel van uitbuiting en georganiseerde misdaad, ongrijpbaar voor de politie en

onvatbaar voor overheidsmaatregelen. Corruptie viert hoogtij op alle niveaus, vanaf de plaatselijke gemeenschap tot aan de regering, en is moeilijker uit te roeien dan de Japanse duizendknoop. Het onderliggende probleem is natuurlijk hebzucht.

Er is in de Delta veel te weinig aandacht voor het onderhoud van apparatuur en installaties, die vanwege het vochtige klimaat snel corroderen. Datzelfde beeld zie je overigens in een groot deel van de West-Afrikaanse samenleving. Vaak ontbreken de infrastructuur, planning en middelen om initiatieven draaiende te houden die weliswaar goed beginnen, maar niet gedragen worden door adequate training, financiering en een aansprakelijkheidsstructuur.

Misschien wel het beste bewijs daarvan is de aankomsthal van Port Harcourt Airport, die van haar reizigers jaar op jaar de dubieuze eretitel ‘Slechtste internationale luchthaven ter wereld’ ontvangt.² De veelgeroemde nieuwe aankomsthal ligt er al jarenlang bij als een betonnen skelet, zwart van de schimmel en opgesierd door bomen die tussen de fundamenteën opschieten. De huidige ‘aankomsthal’ is een grote vaalgrijze tent die ooit wit was, met op dit moment een tweede generatie spandoeken die een gebouw van wereldklasse beloven. Ondertitel: ‘Met excuses voor het ongemak.’

De hele aankomst op Port Harcourt is een beroerde ervaring. Als het kan, kies je een stoel aan de linkerkant van het vliegtuig, zodat je de kans krijgt ietsje eerder uit te stappen bij de deur links voorin. Je haast je over de landingsbaan naar een overdekte corridor waar je, nat van het zweet inmiddels, als

2. Nummer 1 in een wereldwijd onderzoek onder 26.000 reizigers: ‘sleepinginairports.net’ 2015, en nummer 3 in 2017, op grond van enkele belangrijke aspecten – veiligheid, douane, de bewegwijzering op de luchthaven, et cetera.

‘blanke’ naar de linkerkant gedirigeerd wordt en moet wachten tot alle Afrikaanse passagiers gepasseerd zijn, in weerwil van alle politieke gevoeligheid in het westerse liberalisme. Aankomstbewijzen worden met minuscule lettertjes ingevuld bij het licht van mobiele telefoons, aangezien de vlucht arriveert na zonsondergang en de troosteloze corridor niet verlicht is. Binnen enkele seconden danst er een wolk muggen in de lichtgloed. Als je de tent binnen geschuifeld bent, registreert een infraroodcamera je temperatuur – een herinnering aan de ebolacrisis enkele jaren geleden. Paspoorten worden dubbel gecontroleerd door beambten die met een air van afkeuring en wantrouwen te werk gaan. Andere beambten controleren de gelekoortscertificaten, terwijl onze rij naar de immigratiebalie schuifelt. Een Italiaanse oliewerker wordt uit de rij gehaald omdat het zijne verlopen is. Na wat protesten keert de rust terug en iedereen begrijpt dat er een geldsom van eigenaar gewisseld is. De immigratiebeambten weten dat zij hier de absolute macht hebben. In vrijwel elk ander land is er een plan B beschikbaar voor reizigers die voor multinationals werken; zo niet hier. En wijzelf? Verbazend genoeg zijn we al die jaren nooit gezwicht voor chantage en afpersing; in elke situatie baande God een pad.

Als je binnengelaten bent en alle koffers verzameld hebt bij een opening aan de zijkant van de tent, wacht de vuurproef: de douane. In ruil voor een kleine donatie kan je invoerbelasting ontwijken. Voortdurend krijg je dan ook het aanbod om in ruil voor een kleine vergoeding gemakkelijker door dit stressvolle proces geloodst te worden. Meer dan in het Verenigd Koninkrijk wordt in Nigeria het ambt geëerbiedigd. Dit versterkt de organisatorische hiërarchie, maar het zorgt er ook voor dat

ambtsmisbruik aan de orde van de dag is, mede omdat er geen systeem lijkt te zijn waarmee beampten die zich misdragen op het matje geroepen kunnen worden.

De invloed van het christendom is nog steeds sterk in Nigeria. Als we officiële documenten overleggen die aantonen dat New Foundations een christelijke organisatie is en zowel bij de regering van het Verenigd Koninkrijk als bij die van Nigeria geregistreerd staat, brengt dat stevast de radartjes van een anderszins vastgelopen situatie in beweging. Het ontgaat onze medereizigers naar de Nigerdelta nooit, dit respect voor Gods Woord en hoe dat alle persoonlijke agenda's lijkt te overtroeven. Ironisch genoeg weerhoudt dit respect voor belijdende christenen en hun schijnbaar gemeenschappelijke identiteit de beampten bepaald niet van omkoperij en intimidatie. In de Nigerdelta zal het je uit de meeste penibele situaties redden als je over het juiste papiertje beschikt en verklaart dat je in Christus gelooft. Misschien is dat ook wel de reden waarom 'christelijke labeltjes' en welgekozen teksten zo vaak verkeerd gebruikt en misbruikt worden. Je kunt zomaar in de bus zitten met jonge mensen die gezien hun muziek en hun gesprekken midden in de wereld leven, maar toch met elkaar wedijveren wie de meeste Bijbelteksten kan opzeggen.

Als je dan eindelijk door de douane bent, wacht de volgende horde: het metalen hek waar massa's mensen zich in het donker verdringen en met drukke armgebaren telefoonkaarten, taxi's of meer twijfelachtige zaken aanbieden. Victory Okuboarere, onze opzichter, Godvrezend en immer betrouwbaar, drong zich door de menigte om ons met een brede lach te verwelkomen. Sommige vrouwelijke teamleden zeggen dat hij vrouwentan-

den heeft omdat ze zo groot zijn, zo wit en zo recht. Zijn ogen dansen.

‘Mama Shirley, dokter mijnheer, welkom, welkom, hoe is het met uw familie daar?’

‘Wat goed om je te zien, Victory, alles is goed. Is Charles ook in de buurt?’

‘Ja mijnheer, ik zal hem meteen bellen om te komen. Ah, Goddank dat jullie veilig aangekomen zijn.’ Hij stond erop een koffer van me over te nemen.

Terwijl we ons een weg baanden naar het busje klampten allerlei jonge mannen ons aan die hulp aanboden in ruil voor een fooi. Ze hadden heel de dag in de hitte gewacht op de laatste inkomende vlucht, die misschien wat buitenlands geld zou opleveren.

Het was een vreugde om Victory weer te zien en hoewel iedereen baadde in het zweet, waren de omhelzingen oprecht. Deze jongeman was een volhouder – hij had het hart van een dienaar. Toen het op een dag plensde van de regen bij de kliniek, verontschuldigde ik me dat ik hem nodig had om een telefoontje te plegen. Het was donker buiten, het waaide hard en de regen striemde neer. Victory trok een regenjas aan. Bij de deur draaide hij zich nog even om en zei vriendelijk: ‘Geen probleem, ik doe het voor God, niet voor u.’

Port Harcourt is het belangrijkste olieknoppunt in zuidelijk Nigeria. Eerst gold dat voor Warri, een stad ongeveer vier uur naar het noordwesten. Felle conflicten en gewapende strooptochten in Warri noopten veel bedrijven er begin 21^e eeuw toe hun activiteiten te verleggen naar Port Harcourt. Inmiddels is een kentering opgetreden en zijn juist in Port Harcourt ontvoeringen en auto-overvallen aan de orde van de dag. Als

westerling haal je het niet in je hoofd om een hotel te boeken dat geen gewapende wachten heeft die vierentwintig uur per dag voor bewaking zorgen.

Het verkeer in de stad valt in de categorie ‘nachtmerrie’. Het is gevaarlijk om van de hoofdwegen af te wijken. Een ritje van vijftien kilometer kan wel drie uur duren en je slaakt een diepe zucht van opluchting als de stalen hekken van het hotel achter je dichtvallen. Daar is het veilig en het voedsel is er betrouwbaar, hoewel het hotel in de weekenden dienst doet als louche herensociëteit, met een tenenkrommend bandje aan de rand van het zwembad. Het is deprimerend om te zien hoeveel jonge meisjes er rondlopen naast West-Europese mannen die de middelbare leeftijd al ruimschoots bereikt hebben en hun vaders konden zijn. Eenzaamheid en alcohol vormen een kwaadaardig duo. De mannen zetten hun eigen gezondheid en die van hun gezinnen thuis op het spel voor een kortstondig pleziertje. Dat is triest en meelijwekkend, maar nog aangrijpender is de nood van de jonge meisjes die zich op deze manier moeten verkopen. De nachtportier vertelde dat hij tevens pastor is en meldde in één adem dat hij op zoek was naar een westerse vrouw. Hij vroeg om telefoonnummers en Facebook-contacten.

Het personeel was vriendelijk. Shirley had twee afdrucken meegenomen van foto’s die ze de vorige keer van de receptie-medewerkers gemaakt had. We wisselden de gewone beleefdheden uit, informeerden naar ieders familie en waren blij dat we ons daarna konden terugtrekken. De slaap kwam direct, ondanks het jengelende refrein van het nummer ‘Wind Beneath My Wings’ bij de bar van het zwembad.

Het gebrom van de airconditioning kon niet op tegen het rumoer van de vroege ochtendspits. Ons vertrek vanuit het hotel stond gepland voor negen uur 's morgens. De enorme billboards langs de hoofdwegen die Port Harcourt uit leiden, zijn volgeplakt door aanhangers van het welvaartsevangelie. Het nieuws van een driedaagse 'supernova prayer-quake' tegen de achtergrond van een uitbarstende vulkaan wedijvert met de boodschap van een andere gemeente die de geïnteresseerden een gegarandeerd jubeljaar belooft. Weer een andere gemeente spoort haar leden aan met de woorden 'Jezus mist hier nooit een dienst', terwijl een vierde haar pastor aanprijst als 'de verdelger van demonen en de bisschop van het heelaal'. Wat bescheidener gemeenten publiceren enorme reclameposters met daarop de pastor en zijn vrouw in een bedachtzame houding, duim en wijsvinger tegen de kin – op een of andere manier de standaardpose voor zangers, pastors, politici en technocraten, die garant lijkt te staan voor oprechtheid en vastberadenheid. Een oprecht christen die gezond onderwijs zoekt, moet zijn weg zien te vinden langs allerhande kwakzalvers en charlatans die hun handelswaar aanprijzen. Voorwaar geen eenvoudige opgave! Toch zullen er in elk van deze kerken ook ware volgelingen van Christus zijn, christenen in allerlei soorten en maten, die hunkeren naar betrouwbaar geestelijk voedsel en gemeenschap.

Naarmate het aantal billboards afneemt en de stad in de verte verdwijnt, doemen de volgende obstakels op: wegversperringen, soms maar drie tot vijf kilometer uit elkaar, die bemand worden door het leger, speciale eenheden, de gewone politie of de verkeerspolitie. Elders staan 'area boys' en lokale gangs in de startblokken om spijkerplanken voor je banden te gooien.

Ze laten je niet zomaar gaan, maar meestal is wat kleingeld al voldoende om veilig doorgelaten te worden.

Hoewel deze wanhopige mannen en beambten bijna alle auto's en vrachtwagens laten stoppen met als enige doel geld los te peuteren, zullen ze altijd positief reageren als je in plaats van geld gebed aanbiedt. Veel jonge soldaten hebben een gezin en krijgen zwaar onderbetaald. Deze geringe onofficiële belastingheffing wordt door velen beschouwd als een gerechtvaardigd extraatje. Toen we eens onder bedreiging van een vuurwapen staande gehouden werden, weigerde Shirley te betalen, maar pakte ze de handen van de jongeman vast om te bidden voor hem en zijn gezin. Hij was zichtbaar geraakt en zijn greep verslaptte toen ze bad dat de werkelijkheid van Christus voor hem van veel grotere waarde zou worden dan de armetierige bedragjes die hij van het passerende verkeer lospeuterde.

Een andere keer was het een groep mannen van middelbare leeftijd die ons gewapend met spijkerplanken tot stoppen dwong. Na een gesprek waarin we ons meelevend betuigden vanwege hun zware, armoedige leefomstandigheden vroegen ze zélf om gebed in plaats van geld. Dit voorval heeft duidelijk indruk gemaakt, want de volgende paar keren dat onze chauffeur hen passeerde, lieten ze hem ongehinderd door, nadat ze geïnformeerd hadden naar hun goede vrienden die de tijd genomen hadden om met hen te bidden.

Zo gaat het eraan toe in de omgeving van Port Harcourt. En zo ervaren we dat God te midden van alle chaos en lawaai zelfs de hardste harten aan kan raken.

Waar de dichtbegroeide jungle of 'de boosh' (in het pidgin) het landschap gaat domineren, maken de verharde wegen plaats

voor zandweggetjes en het elektrische licht voor olielampen. De auto naderde het einde van het gebaande pad, waar het team van New Foundations ons al opwachtte. Victory had hen tijdens de laatste kilometers via tekstberichtjes gemeld dat we er bijna waren. We voelden ons afgemat vanwege de brandende zon en de hoge luchtvochtigheid, maar wat was het heerlijk om deze broeders en zusters in Christus weer te ontmoeten! Sommigen van hen kenden we al vijftien jaar.

Onze bagage werd overgeladen in de boot van de kliniek, een eenvoudige open polyester boot met een 40 pk-motor. Aan de overkant van de rivier wachtte de rest van het team, dat een zelfgemaakt welkomstlied aanhief op het moment dat we uitstapten. Enkele vissersvrouwen kwamen aanrennen om ons te begroeten. Sommigen herkenden we, velen niet. In de loop der jaren heeft de kliniek in Enekorogha al veel kinderlevens gered na ongelukken of zware infecties en hun ouders voelen zich in dankbaarheid aan ons verbonden.

De werkers, het zojuist gearriveerde team en de ronddartelende kinderen begaven zich in een slordige optocht via het veld naast het vervallen middelbareschoolgebouw in de richting van de zendingspost en de bijbehorende boerderij aan de rand van de rimboe.

Onze aankomst ging steevast gepaard met opgewonden begroetingen, nieuwe gezichten en dringende vragen. Voordat je het weet, word je helemaal opgeslokt door de chaotische bedrijvigheid en de agenda's van anderen. Op zeker moment sloten we de deur voor de dorpsgemeenschap en richtten we ons op God. Meer dan alles hadden we Hem nodig op deze zo heel andere en taaie plek. Nadat we jarenlang een bootdienst naar diverse dorpen onderhouden hadden, had God ons duidelijk laten zien

dat we ons aan één bepaalde gemeenschap moesten verbinden om een blijvend verschil te maken in deze regio. Het Ministerie van Gezondheid had de vervallen kliniek in Enekorogha aan de zending cadeau gedaan. Het gebouw stond dicht bij de rivier, zichtbaar voor alle voorbijvarende boten. Dankzij dit geschenk van God hoefden we geen nieuw gebouw op te trekken, wat ons veel kosten en moeite heeft bespaard.

De naam 'Enekorogha' betekent 'de plaats waar je niet kunt blijven', maar God had er al tien jaar lang duidelijk Zijn trouw betoont. De oudsten van de gemeenschap wilden er daarom een suffix aan vastplakken waardoor de betekenis zou veranderen in 'de plaats waar je altijd kunt blijven'.

Vivian had zoals gewoonlijk gezorgd voor pasteien, bereid in een uiterst eenvoudige steenoven. Midden in de kamer stond een krat met flesjes Cola en Fanta. Met hun tanden wipten de werkers de dop eraf.

Na de bekende aanbiddingsliederen volgde een tijd van lofprijzing en gebed. Shirley had een bijzondere ontvankelijkheid voor de Heilige Geest Die haar tijdens deze momenten veel dingen liet zien. Afrikaanse lofprijzing en zang kan vaak verworden tot clichés en toneelspel. Het dansen en klappen kan westerse christenen die zulke uitbundigheid niet gewend zijn om de tuin leiden, maar geleidelijk aan leerden we de nuances van hun lichaamstaal en gedrag beter kennen en zagen we welke werkers worstelden met hun geloof en hun roeping.

Gezondheidszorg is altijd het voertuig voor het Evangelie geweest. Als een personeelslid verstrikt raakte in zonde, meestal van seksuele aard, is de eerste stap altijd een hart dat bekoelt voor Christus. In gesprek met een lokale pastor die de werkers

onder zijn hoede had en zijn geloof serieus nam, merkte ik eens op dat het met zijn gemeente van bijna tweehonderd leden voorspoedig leek te gaan. ‘Nee’, zei hij zachtjes, ‘ik ben pastor van een gemeente van zes mensen, de andere honderdvierennegentig komen om vermaakt te worden.’ Een scherpe, maar erg deprimerende observatie. Ook voor de zendingspost gold dat veel medewerkers het werk puur omwille van het bijbehorende salaris deden. Van de achtentwintig werkers waren er misschien acht of negen die dit slecht betaalde en veeleisende werk gekozen hadden omdat ze oprecht God wilden dienen door het woord van hun getuigenis en het leveren van barmhartige gezondheidszorg.

Shirley was bedroefd na de openingsamenkomst. Ze voelde aan dat velen koud waren in hun geloof. Een enkeling hield tijdens het bidden de ogen open en keek om zich heen, en het gebed van sommigen klonk plichtmatig, als een opgedreund lesje. Zelfs Ian wilde snel starten met de oogzorgtraining, aangezien dit een kort bezoek zou zijn en hij examens moest afnemen. Misschien is het een man-vrouwverschil, maar omdat allerhande praktische zaken mijn aandacht opeisten, had ik zelf ook moeite om de juiste prioriteiten te stellen. God heeft het zo beschikt dat een ‘hulp tegenover’ in zulke situaties echt een steun is. Hij gebruikte Shirley om ervoor te zorgen dat de allereerste prioriteit na aankomst lag bij onze persoonlijke overgave aan God en het zoeken van Zijn aangezicht.

De volgende dag bezochten we de kliniek om het werk in ogenschouw te nemen. Dagelijks wordt hier het Evangelie verkondigd voordat alle andere activiteit losbarst. De apotheek, het laboratorium en het ochtendspreekuur liepen goed en er was

een gestage stroom van komende en gaande patiënten. Maar op zaal stond een eenzame moeder gebogen over een kind dat aan een infuus lag. Shirley keek om zich heen. Er waren personeelsleden op de afdeling, maar die hingen doelloos rond, schijnbaar onverschillig en blind voor de moeder en haar zoon. Ze riep me erbij om het jongetje te onderzoeken. ‘Waarom is er niemand die op dit kind let?’

Shirley riep de leidinggevenden bijeen. De ernst van de situatie leed geen twijfel. ‘Wat is er aan de hand met dit kind? Geef me zijn dossier eens, wie is verantwoordelijk voor hem? Voor zover ik zie, bekommert niemand zich om dit ventje.’

Er ontstond enige beroering en iemand drukte me zijn opname-dossier in de hand. Degene die de opname had geregeld was bekwaam, de diagnose leek overtuigend en de start van de behandeling adequaat. Gedurende de nacht was er elk halfuur een observatie uitgevoerd, maar om zes uur ’s morgens stopten deze plotseling en sinds die tijd was de conditie van het kereltje in rap tempo verslechterd.

Victory had de commotie opgemerkt en kwam binnen om polshoogte te nemen. Ik wees naar het kind. ‘Victory, wat moeten we doen?’

‘O, dit is ernstig, hij dreigt in coma te raken.’ Toen hij in de koude handjes en voetjes geknepen had, voegde hij eraan toe: ‘Ik denk dat hij bloedvergiftiging heeft.’

‘Welke medicatie krijgt hij?’

‘Ceftriaxon, en ehm, kinine voor malaria.’

‘Victory, kom op, denk je dat het veilig is om dit kind hier te houden?’

‘Nee mijnheer.’ Hij schudde zijn hoofd. ‘Hij moet onmiddellijk overgeplaatst worden.’

‘Gelukkig, absoluut. En dat had al veel eerder moeten gebeuren. Kan je de situatie uitleggen aan zijn moeder en vertellen dat we haar kind met de boot zullen vervoeren? Zeg dat ze haar man moet gaan halen en dan direct naar de steiger moet komen.’

De moeder had niet beseft hoe ziek haar kind was. Met een paniekerige blik in haar ogen rende ze naar buiten. Het was echter al te laat. Hoewel ze het plaatselijke ziekenhuis nog bereikten, bezweek het jongetje enkele uren later aan de ernstige infectie.

Na hun vertrek bekeek ik het opnameformulier eens wat aandachtiger. Er was duidelijk iets niet in de haak met de laatst genoteerde zuurstofsaturatie, bloeddruk en hartslag. Als ze klopten, was het kind dicht bij de dood geweest, maar het zorgplan vertelde een ander verhaal. ‘Wiens handschrift is dit?’ vroeg ik kortaf.

Charity, een jonge kracht, boog zich over het papier. ‘Mm, van Shakespeare, mijnheer.’

Shakespeare werd erbij geroepen en aan een kruisverhoor onderworpen. Toen hij zich realiseerde dat hij in de hoek gedreven was, gaf hij toe dat hij de laatste observaties uit zijn duim gezogen had omdat hij al heel de nacht op was. Hij was uitgeput naar bed gegaan zonder het patiëntje over te dragen aan de volgende ploeg. Charity had haar hoofd een paar keer om het hoekje gestoken, maar niet de moeite genomen het kind te controleren of de medische notities aandachtig te lezen. Dan zou ze de fout meteen opgemerkt hebben. Dit had niet hoeven gebeuren! Het was diep frustrerend, gekmakend. Deze opname was goed begonnen, maar door luiheid en onverschilligheid verkeerd afgelopen – zoals zo veel andere dingen in deze con-

treien. En daar moest dit jongetje voor betalen met zijn leven. Zijn moeder bleef met lege handen achter, overweldigd door verdriet.

We annuleerden de plannen voor die dag en riepen de werkers bijeen om dit ernstige incident te bespreken. Ik stond midden in de kring en trok ongegeneerd fel van leer. Iedere werker kreeg een vel papier en de opdracht een pro forma formulier te schrijven voor de opname van een ziek kind, inclusief de relevante details van diens ziektegeschiedenis en de verrichte onderzoeken.

Later die middag riepen we iedereen weer bij elkaar. Met een schaapachtige blik leverden ze hun werk in. Al meteen zagen we dat sommige papieren gekreukeld, viezig en veel te summier ingevuld waren. Inwendig kreunde ik. Slechts vijf papieren leken op iets wat half acceptabel was. Shirley hield zich niet in en veegde het personeel de mantel uit vanwege de luchthartigheid waarmee het te werk was gegaan.

‘Denken jullie dat het aanvaardbaar is om zulk werk in te leveren?’ vroeg ze, terwijl ze een van de bladen in de lucht stak. Haar stem trilde. ‘Geven jullie er echt zo weinig om? Hebben jullie zo weinig respect voor het feit dat wij drie dagen gereisd hebben om hier te komen en denken jullie dat het acceptabel is om een paar regeltjes neer te krabbelen omdat je geen zin hebt het op de juiste manier te doen? Nou?’ Haar stem beefde van teleurstelling en woede.

‘Goed, ik accepteer dit in elk geval niet. Ga terug en doe je werk over.’ Het was ongelooflijk dat zelfs een van de leidinggevenden het kennelijk niet nodig geacht had om ook maar iets in te leveren.

Terugkijkend zien we duidelijk Gods hand in deze precaire situatie. Recht voor onze ogen scheidde Hij de schapen van de bokken.

De volgende dag leverden alle werkers een acceptabel formulier in, maar ze hadden hun ware aard inmiddels verraden. God had overduidelijk aangewezen welke teamleden een hart hadden voor het dienstbare werk en toegewijd waren aan de visie van de kliniek. Misschien nog wel het beste document van de eerste vijf kwam van Vivian, die hard aan het werk geweest was in de keuken en tijdens het koken haar opdracht had uitgewerkt, zittend op een klein krukje. Ze deed het voor de Heere, zoals ze zelf zei.

Na dit incident hing er een ongemakkelijke, chagrijnige sfeer op de zendingspost. De meeste werkers trokken zich in kleine groepjes terug in de slaapkamers. Ian en Alanna begonnen met hun training in de kliniek, terwijl Leo observeerde. De grote ontmoetingsruimte op de zendingspost was leeg, zoals zo vaak, maar de ingedeukte zitzakken verrieden dat er mensen op gezeten hadden. Bijbels, pennen en mobiele telefoons lagen verspreid door de zaal.

Een flink deel van onze tijd op de post zitten Shirley en ik aan een handgemaakte tafel te staren naar de jungle en naar elkaar, wanhopend vanwege de meedogenloze één-stap-vooruit-tweestappen-terug-aard van het werk. Als een onweersbui halverwege de middag de palmbomen striemt en de regen als knikers op het zinken dak laat kletteren, kan je elkaar nauwelijks verstaan. Dat is een zegen op momenten als deze. Wanneer de regen afneemt, werpt het licht een vreemd oranje schijnsel tegen het groen van de jungle en daalt de temperatuur een welkome graad of twee.

Elke reis is een uitputtingsslag, zowel fysiek als mentaal. Koffie is op zulke dagen van cruciaal belang, als een kleine herinnering aan thuis. Ook nu voelden we ons aan het einde van de eerste dag geestelijk en emotioneel als een uitgewrongen vaatdoek. Hoe toepasselijk waren de woorden aan de gemeente in Sardis, waar God zegt: 'Ik weet uw werken, dat gij de naam hebt dat gij leeft, en gij zijt dood.' We hadden allebei de indruk dat die woorden deze dag bevestigd waren. En dit was nog maar het begin.